

Ἐκίνημα

δεκαπενθήμερη
ἔκδοσις

6-7

Ἐκπολιτιστικός Ὀμιλος Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΙ' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (Ε.Ο.Π.)

Διευθύνεται από συνταχτική επιτροπή
'Αρχιουντάχτης: Μ. Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

Συνεργασίες, βιβλία κ. τ. λ. να στέλνονται προσωρινά στον «Οίκο Φοιτητοῦ»
'Αρριανοῦ 5 ἢ στὴ «Φοιτητικὴ Λέσχη»
Στρατηγοῦ Καλλάρη 3 γιὰ τὸ περιοδικὸ
«ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,

Τιμὴ φύλλου Δρχ. 200.000

Χρόνος Α'— 1 καὶ 15 τοῦ Ἰουνίου 1944 — Τεύχη 6-7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΤ. ΒΑΒΟΥΡΗ	«Σοφίας Κρίματα (ποίημα)
ΑΓ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ	'Η επέκταση τῆς δημοτικῆς στὴν ἐπιστήμη καὶ τὰ προβλήματα τῆς (μελέτη)
ΑΝΤ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	'Ελεγείο (ποίημα)
Θ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	'Απάντηση στὴν 'Ερευνα
Γ. ΑΡΟΛΛΙΝΑΙΡΕ	3 Ποιήματα (Μετ. Μ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ)
ΕΛ. ΒΑΚΑΛΟ	'Η ψυχαγωγία καὶ τὸ παιδί
Γ. ΠΡΩΤΑΝΘΗ	Γιατί; (ποίημα)

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: 'Η τιμὴ τοῦ «Ξεκινήματος»— 'Ενα προοδευτικὸ ἴδρυμα.— Π. ΠΟΛΥΖΩΓΔΗ: 'Η ἐκθεση τῶν ἀποφοίτων τοῦ ΠΣΠΘ.— ΝΙΚ. ΖΑΧΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η κίνηση τῆς ΦΕΛ. ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: --'Εκπολιτιστικὴ ζωὴ—Ζωὴ καὶ κίνηση τοῦ Ε. Ο. Π. ΝΙΚΗΤΑ ΒΕΝΙΕΡΗ: 'Αριστοφάνη: Νεφέλες—Δυὸ Καλλιτεχνικὲς 'Εκθέσεις—Νέα Βιβλία—'Αλληλογραφία.

Οἱ ξυλλογαίαι ἔγιναν ἀπ' τοὺς φοιτητὲς τοῦ Εἰκαστικοῦ τμήματος τοῦ ΕΟΠ.

ΧΡΟΝΟΣ Α'.

1 ΚΑΙ 15 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1944

ΤΕΥΧΗ 6-7

«ΣΟΦΙΑΣ ΚΡΙΜΑΤΑ,,

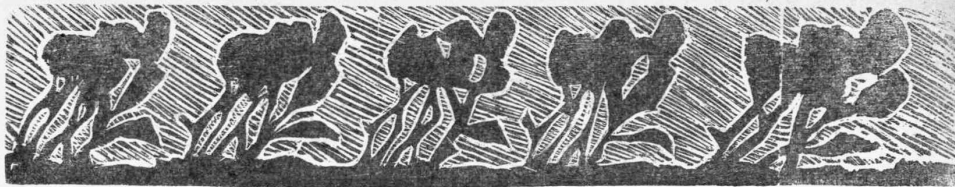
'Αφήσαμε τῶν μαντηλιῶν τοὺς κόμπους
καὶ λυθῆκανε,
Καὶ τὶς ποδιές, ν' ἀνεμίσουνε στὸν ἄνεμο,
κι οἱ πασχάλιες σκορπίσανε, μαδώντας
στὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα.

'Αφήσαμε τὸ μάζεμα τῆς γλῶσς
γιὰ νὰ μάθουμε στὸ ξεφύλισμα τῶν στίχων
τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς...

Στὰ κλειστὰ σπίτια μας θέλουμε τώρα
νὰ ξαναγίνουμε τ' ἀγράμματα παιδιά
ποὺ μάζευαν στὸν κάμπο παλαροῦνες.
Θέλουμε, νὰ ξεχάσουμε
τὴ γοητεία τῶν λέξεων
ποὺ κρύβει τὴ νοσταλγία, μόνο, τῆς ζωῆς,
τοὺς στίχους, ποὺ μᾶς κάναν βαρετοὺς
... Θᾶναι πολὺς ὁ δρόμος νὰ διατρέξουμε
στὴ Δύση καὶ στὸ Νότο
καὶ στὴν 'Ανατολὴ καὶ στὸ Βορρῆ
ψάχνοντας νὰ μάσουμε ἕνα-ἕνα
τὰ σκορπισμένα πέτσλα τῆς Πασχαλιάς,
Κι ἂν εἶναι ζωντανὰ
Κι ἂν δὲν εἶναι πεθαμένα...

Θᾶναι πολὺς ὁ δρόμος...
Καὶ νυχτώνουμε ἀκουμπώντας
στὰ κρῦα τὰ περβάζια, στὰ παράθυρα
τῶν κλεισμένων σπιτιῶν μας.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΒΟΥΡΗΣ

Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ*

ΑΓ. Γ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ Ὑφηγητῆ τῆς Γλωσσολογίας

Σήμερα, κανένας πιά ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπων ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ γλωσσικὸ πρόβλημα¹ δὲ βρίσκειται εὐτυχῶς—καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του καὶ γιὰ τὸ ἔθνος—στὸ καλὸ ἐκεῖνο δίστρατο: Δημοτικὴ ἢ Καθαρεύουσα—ἀλλὰ ἢ νοιάζεται γιὰ τὸ βαθμὸ τῆς δημοτικιστικῆς ὀρθοδοξίας (τῆς κυβέρνησης—τῆς κυβερνήσεως, οἱ πράξεις—οἱ πράξεις, περι-

ριπλανᾶται, κ.τ.λ.) ἢ ἀντιμετωπίζει τὴν τελικὴ ἀποψὴ τοῦ νεοελληνικοῦ (γλωσσικοῦ) προβλήματος, τὴν ἀπλοῦστεψῆ ἢ μεταρρύθμιση τῆς ὀρθογραφίας.

Ἀπὸ τὶς ἴσαμε τώρα ἀπόπειρες μεταρρύθμισης στοὺς τόνους, στὰ πνεύματα καὶ τοὺς διφθόγγους, σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες τυπώθηκαν καὶ τυπώνονται μερικὲς μελέτες καὶ βιβλία, κ' ἀπὸ τὶς διαμαρτυρίες τῶν διανοουμένων γιὰ τὴν καταδίκη τοῦ καθηγητῆ Ι. Κακριδῆ ποὺ ὑπόβησε κ' αὐτὸς τὸ ἄπλοστενυμένον τονικὸ σύστημα, φαίνεται ὅτι καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ τῆς ἀπλοποίησης τῆς ὀρθογραφίας, ἴσαμε τὸ σημεῖο ποὺ νὰ μὴ διασπᾶ τὴ συνοχὴ μὲ τὴν ἀρχαία παράδοση, κέρδιση ἀρετῆ ἔδαφος στοὺς μορφωμένους τῆς ἐποχῆς μας.

Ὅπως δὴποτε, σήμερα πιά τὸ γλωσσικὸ πρόβλημα στὴν οὐσία του ἔχει λυθῆ, καὶ

καὶ δυσκολεύονται νὰ προσαρμοσθοῦν στὴν πραγματικότητα, ποὺ φωνάζει γύρω τους. Δὲν ἔμαθαν φαίνεται, πὼς ὁ νέος κἀνὶ ποὺ μιλεῖ στὴν καρδιά του, δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀφήσει νὰ ταρῆ.

Ἀλήθεια, πρέπει στὸν εἰκοστὸν αἰῶνα νὰ δώσει ἡ Ἑλλάδα μας στὰ παιδιὰ τῆς τῆς γλωσσικῆς ἀρμονίας, γιατί μόνο ἔτσι θὰ κατορθωθῆ νὰ φύγει τὸ χάσμα ποὺ ὑπάρχει ἀκόμη στὸν τόπο μας ἀνάμεσα στοὺς μορφωμένους καὶ στὸ λαὸ ὅσον ἀφορᾶ τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο.

Ἡ σημερινὴ ὁμιλία τοῦ ὑφηγητῆ μας κ. Τσοπανάκη ἔχει σκοπὸ νὰ συμβάλει εἰς τὴν διαφώτιση αὐτῆ ἐπάνω στὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ εἰδικώτερα νὰ ξεδιαλύνει μερικὰ προβλήματα γιὰ τὴν ἐπέκταση τῆς Δημοτικῆς εἰς ἐπιστήμης.

Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλὸς τοῦ Πανεπιστημίου εἰχαριστεῖ καὶ δημοσίῃ τὸν κ. Τσοπανάκη γιὰ τὴν προθυμία ποὺ ἔδειξε νὰ βοηθῆσῃ καὶ ἐμπροσὶς τῶν ἐπιτιμῶν τοῦ Ὀμιλοῦ μας.

ἀποτελεῖ μιὰ κοινοτοπία ἢ βεβαίωση αὐτῆς τῆς ἀληθείας: γιατί, ὅλες οἱ παραπάνω ἀπόψεις στηρίζονται ἀπάνω σὲ μιὰ βασικὴ διαπίστωση, ὅτι ὅλες ἔχουν ὡς προϋπόθεση κ' ἀφετηρία τὴ Δημοτικὴ, κ' οἱ ἀποχρώσεις δημοτικιστικῆς ποιότητος κ' ὀρθοδοξίας, ποὺ εἶναι μοιραῖες σὲ μιὰ γλωσσικὴ φάση σὰν τὴν δική μας, ἢ ὁποία στηρίζεται ἀπάνω σὲ περισσότερὴ προφορικὴ παράδοση καὶ σὲ λιγώτερη γραφτῆ,¹ φαίνεται ὅτι θ' ἀρχίσουν σιγά-σιγά νὰ ἀπαλύνουν καὶ νὰ κατασταλάζουν σ' ἐνιαῖο τύπο μὲ βάση τὴ Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (συγγραφεῖς οἱ κ. κ. Μ. Τριανταφυλλίδης, Ἀχ. Τζαρίτζανος, Θ. Σταύρου, Κ. Λάκωνας, Ν. Ἀνδριώτης),² καὶ τὶς ἐνδεχόμενες ἀναθεωρήσεις τῆς, γραμματικῆς ποὺ ἀποτελεῖ τὴ συστηματικώτερη καὶ σημαντικώτερη κριτικὴ προσπάθεια ἀπὸ τὰ 1917 ὡς τὰ σήμερα.

**

Ἀλλά, πέρα ἀπὸ τὶς ἀναγνωρίσεις αὐτῆς γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ ἐπικράτηση τῆς Δημοτικῆς, πέρα κ' ἀπὸ τὶς προσπάθειες γιὰ τὴ γλωσσικὴ προκοπή μὲ τὴ συστηματικὴ ποίηση τῶν φωνητικῶν, μορφολογικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων τῆς γλώσσας μας, ὑπάρχουν καὶ οἱ οὐσιαστικῆς δυσκολίες τῆς ἐπέκτασης κ' ἐφαρμογῆς τῆς ἔξω ἀπὸ τὴ Λογοτεχνία, Φιλολογία, Φιλοσοφία καὶ Παιδαγωγικὴ, σὲ τοιμὲς ἐπιστημονικῶν καὶ πρακτικῶν, στοὺς ὁποίους, ἴσαμε τώρα, καμμιά ἢ ἐλάχιστη εἴχε γίνει προσπάθεια. Τέτοιοι εἶναι ἡ Θεολογία, ἡ Ἱατρικὴ, ἡ Φαρμακευτικὴ κ' ἡ Χημεία, οἱ Φυσικῆς ἐπιστῆμες, ἡ Μηχανικὴ, ἡ Νομικὴ, ἡ Νομοθεσία, τὸ Ἐμπόριο κ' ἡ Βιομηχανία, ὁ Στρατός, ἡ γενικὴ κρατικὴ καὶ γραφειοκρατικὴ γλώσσα, ἡ πολιτικὴ δημοσιογραφία κ. ἄ., ὅπου οἱ προσπάθειες εἶναι λίγες καὶ τ' ἀποτελέσματα ὄχι ἀκόμα ὀδηγητικά. Τὸν τελευταῖο καιρὸ τὸ ζήτημα ἔγινε ἐπίκαιρο καὶ πολλὰ ἄρθρα ἔχουν γραφῆ ἀπὸ πολλοὺς τὰ ὁποῖα ὑποβοηθοῦν εἰς τὴν λύσιν του.³

Ἡ ἴσαμε σήμερα ἀφιλονίκητῆ ἐπικράτηση τῆς Καθαρεύουσας σ' αὐτῆς τὶς ἐπιστήμης καὶ πράξεις ἔχει ἐπιβάσει πολλοὺς ἐπιστημονικῶν καὶ εἰδικῶν τεχνικῶν ὅρους, ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔγιναν πιά λαϊκοί, κ' αὐτοὶ φυσικὰ θὰ μείνουν μάλιστα μέσα στὰ πλαίσια τῆς γραμματικῆς τῆς Δημοτικῆς. Δὲ διαφεύγει ὅμως τὴν παρατηρητικότητά κανένας ποὺ ἀσχολεῖται κάπως

ἀπὸ κοντὰ μὲ τὰ προβλήματα αὐτά, ὅτι μιὰ ὁμαδική, ἀκοπή καὶ ἀσχοπή, ἀντιγραφή καὶ μεταφύτευση τῶν καθαρευουσιάνικων ἢ ἀρχαίων ἐπιστημονικῶν ὄρων καὶ συντακτικῶν τρόπων, ἔστω καὶ τὴν ἀναγκαία καθὼς εἶπαμε γραμματικὴ προσαρμογὴ, θὰ μᾶς παρεῖχε ἕνα ἀσήμαντο κέρδος, δὲν θὰ συνετελοῦσε ὅμως στὴν πραγματικὴ γλωσσικὴ δημιουργία. Ἀπεναντίας θὰ εἶχαμε περισσότερὴ ζημιὰ, γιατί θὰ ἐπιβαρύνουμε ἀκόμα περισσότερὸ τὴ νεοελληνικὴ μνήμη καὶ διάνοηση πλουτίζοντας τὸ γλωσσικὸ μας συγκρότημα μὲ στοιχεία ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ εἶναι ἢ νὰ γίνουν, ὅλα ἢ τὰ περισσότερα, παραγωγικά, ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ εἶναι γλωσσικῶς ἀπομονωμένα, ἀπολιθωμένα, κ' ἐπομένως νεκρά.

Φαίνεται δὲ πὼς ὁ κανένας ἀπὸ μᾶς εἶναι φορέας ἐνὸς ὑποσυνειδήτου δισταγμοῦ, φόβου, θὰ ἔλεγα ποὺ ἔχει τὴ ρίζα του σ' ἐκεῖνες τὶς τρομερῆς μεταφράσεις ποὺ κάμαν οἱ καθαρευουσιάνοι γιὰ νὰ δυσφημίσουν τὴ Δημοτικὴ, ὅπως π.χ. τοῦ Πυθαγόρειου θεωρήματος: «καθενὸ ὀρθόγωνον τριγώνων το τεσσαράγωνον τῆς κατωτεντώστρας κανει σὸμα μὲ τὰ τεσσαράγωνα τῶν δύο ἄλλωνων παγιδίων», καὶ κινδυνεύουμε νὰ θεωροῦμε τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὄρους σὰν ἕνα εἶδος «ταμποῦ», ποὺ δὲν πρέπει ν' ἀγγιχτοῦν οὔτε νὰ προσαρμοσθοῦν κάπως. Ὁ δισταγμὸς αὐτοῦς δυναμώνει ἀπὸ τὴ γνώση μας ὅτι ἕνεκες ἐπιστῆμες καὶ γλώσσες δανείζονται, χωρὶς νὰ ἐπεφῆ τὸ γοητὸ τους, πληθώρα ὄρων ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ἢ δημιουργοῦν νέους μὲ συνθετικὰ τὸ περισσώτερο ἑλληνικά. Συνακόλουθα, θὰ ἦταν ἀκατανόητῆ ἡ στάση μας, ἂν ἐμεῖς δὲν τοὺς ὑπέθετούσαμε ἢ δὲ δημιουργούσαμε κ' ἐμεῖς νέους ὄρους μὲ βάση τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ.

Νομίζω πὼς μποροῦμε μὲ μιὰ διασάφηση τοῦ ζητήματος νὰ τοποθετήσουμε

1) Πβλ. Μ. Τριανταφυλλίδη, Τρία ὑπομνήματα περὶ τοῦ ἱστορικοῦ Λεξικοῦ. Ἀθῆναι 1920 σ. 73, σμ. 31.

2) [Μ. Τριανταφυλλίδης,] Νεοελληνικὴ κ. ἄ. Γραμματικὴ, Ὄργανισμός ἐκδοσης σχολικῶν βιβλίων. Ἀθῆναι 1941.

3) Βλ. μερικὰ σημειώματα εἰς τὴ Ν. Ἐστία τόμ. 33 (1943) σ. 115-6 (Ἐμ. Κριαρῆς), σ. 568 (Κ. Ἐλευθεροῦδάκης), 568-569 (Γ. Γ. Γιαννῶπουλος), σ. 823-824 (Δ. Σαράτσος), τόμ. 34 (1943) σ. 952-54 (Ι. Παναγιωτόπουλος), 954-56 (Νίκη Δενδρινῶ—Ἀντωνιάκη), Κ. Μαρινάκης Μακεδονικὰ Γράμματα χρόνος 1. 1. 8-10 42-44, 60-61, 76-78.

*—Διάλεξη ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸ φιλολογικὸ τμήμα τοῦ Ε.Ο.Π. στὴν αἴθουσα Βασιλεῖαν. Πρὶν ἀπὸ τὴ διάλεξη ὁ πρόεδρος τοῦ Ε.Ο.Π. καθηγητῆς κ. Σιγάλας εἶπε τὰ παρακάτω:

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἀγαπητοὶ Φοιτητῆς καὶ Φοιτήτριες!

Ὅποιος σκέφτηκε πόσα κακὰ δημιούργησε στὴν ἀτομικὴ καὶ στὴν ἐθνικὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ μας ἡ διγλωσσία, θὰ ἔνοιωσε καὶ τὴ σημασία ποὺ ἔχει γιὰ ὅλους μας ἡ προσπάθεια νὰ ἀποκτήσουμε ἐπὶ τέλους τὴ μονογλωσσία. Γιατὸ κάθε ἔθνος καὶ κάθε διαφώτιση ἐπάνω στὸ ζήτημα αὐτὸ, ὅσο καὶ ἂν μὲ τὸν καιρὸ ποὺ περνᾶ πλησιάζουμε τὴ λύση του, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔχει ἐπικρατικότητα.

Εἶναι περιέργο πόσον καιρὸ χρειάζονται κάποιε τὰ πιδ ἄλλα πράγματα γιὰ ν' γίνουν χιτήμα τῆς κοινωνίας! Καὶ στὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ, μὲ ὅσα καὶ ἂν κατορθώθηκαν ὡς τώρα, εἶναι καταπληκτικὴ ἡ ἔλλειψη ἀκόμη τῆς ἐνημερότητας τοῦ κοινοῦ. Καὶ αὐτὸ ἀργοπορεῖ τὴν πρόδοσόν του καὶ δυσκολεύει τὴν συνεννόησιν σ' αὐτὸ τὸ ἄπλο κατὰ βάθος, ὅπως εἶπαμε, ζήτημα.

Εἶναι πραγματικὰ ἐνθαυροντικὸ νὰ βλέπουμε τοὺς νέους φοιτητῆς μας νὰ θέτουν μεταξὺ ἄλλων καὶ ὡς σκοπὸ των νὰ βοηθήσουν τὴ διαφώτιση αὐτῆ καὶ τὴ συνεννόησιν σὲ σπουδαία αὐτὸ γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας ζωὴ ζήτημα καὶ μάλιστα ὅταν ἐκὼ κάτω ἀνώτατοι πανεπιστημιακοὶ κύκλοι ἀντιστέκονται, σὰν τὰ τελευταῖα, προσπάγναι

τά πράγματα στη θέση τους και να δώσουμε την προεπιλεγμένη απάντηση:

α) Όσες ξενόγλωσσες επιστήμες χρησιμοποιούν όρους ελληνικούς: καινούργιοφτιαγμένους ή και αξιοποίησαν αρχαίους το κάμνουν μόνο καθώς προκόβει και προχωρεί ή νεώτερη επιστήμη, για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες που δημιουργούνται, επειδή οι εθνικές τους γλώσσες αδυνατούν να κινηθούν μέσα στην παραγωγή και τη σύνθεση την ίδια ευκολία με την οποία κινείται η ελληνική. Ένώ έμεις πρόκειται να χτίσουμε τα γλωσσικά θεμέλια της 'Επιστήμης μας κι' όχι να βαφτισουμε τις τελευταίες εφευρέσεις κι' ανακαλύψεις και χημικές συνθέσεις και καταστάσεις, τις όπιες όπωσδήποτε δεχόμαστε, και θα δεχτούμε με τους όρους με τους όποιους πρωτοβαφτίζονται από τους δικούς μας ή τους ξένους: τηλεφώνω, τηλεγράφος, τηλεγραφείο, φωνογράφος, ραδιόφωνο, αυτοκίνητο, βενζίνη, συναγερμός, σειρήνα, κτλ.)

β) Παράλληλα όμως να μην ξεχνάμε ότι γλώσσες που διαθέτουν την ίδια με τα ελληνικά ευκολία σύνθεσης και παραγωγής, όπως π. χ. η Γερμανική, σπρώχνουν τις συνθετικές και παραγωγικές τους ικανότητες, ως τις ακρότατες συνέπειές τους και χειραφετήθηκαν σχεδόν πιά από την κληρονομία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.²

Είναι λοιπόν ανάγκη να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα στη σωστή του βάση **«τι μόνο με τον ύγιή συγκερασμό των λαϊκών στοιχείων με τα λόγια μπορεί να υπάρξει ίσορόπηση στον επιστημονικό λόγο κι' ύγιης ανανέωσή του, χωρίς να δημιουργούνται άμεσως οι άφορες κι' οι τάσεις για νέους διχασμούς».** Σ' αυτό το τέμμα συγκλίνουν όλες οι σημερινές προσπάθειες και για τον ίδιο σκοπό πρέπει να εργαστούν οι νέοι επιστήμονες, αν θέλουν—καθώς έχουν υποχρέωση—να συντρέξουν κι' αυτοί στη δημιουργία ενός γλωσσικού όργάνου που να ικανοποιεί όλες μας τις πνευματικές και ψυχικές ανάγκες και να αποστείλει πραγματικό εθνικό θησαυρό.

Γιατί δεν πρέπει να διαφύγει την προσοχή μας η βασική διαπίστωση της Γλωσσολογίας ότι κάθε κοινή γλώσσα αποτελεί μία σιωπηλή σύμβαση,³ μεταξύ των άτόμων μιας οργανωμένης κοινότητας, κι' η κοινή γραφομένη, που τη χαρακτηρίζει κάποια συντηρητικότητα, αποκραταλώνει τα περισσότερο στοιχεία του λαϊκού λόγου (κοινού, διαλεκτικού, ιδιωματικού) και τα επι-

βάλλει με τα μορφωτικά μέσα που ο άνθρωπος διαθέτει στην κάθε εποχή (σήμερα με το σχολείο την εφημερίδα, το ραδιόφωνο, το θέατρο, τον κινηματογράφο κλπ.), τυποποιώντας τα συγχρόνως: ενώ ο λαϊκός λόγος στις τρεις του μορφές: την διαιλουμένη κοινή, τη διαλεκτική και την ιδιωματική, εξακολουθεί αδέσμευτος τη φυσική του εξέλιξη: έχουμε δέ, ότι γλώσσες ευρωπαϊκές που αποτέλεσαν σπουδαίους πολιτιστικούς παράγοντες, έχουν πιά κατανήσει γραφόμενες γλώσσες, κάποιο είδος «καθαρεύουσες», όπως π. χ. σήμερα η Γαλλική, η όποια, από το 17. αϊ. που τυποποιήθηκε από τους μεγάλους κλασσικούς του γαλλικού λόγου, έμεινε ανέξελικτη, δεν ανανεώθηκε σχεδόν καθόλου από τον προφορικό λόγο, ενώ ο τελευταίος αυτός τράβηξε τη δική του εξέλιχτική γραμμή και προβάλλει σήμερα επιταχυντικά ζητώντας την ανανέωση της γραφομένης.⁴

Εάν δέ τα διδάγματα της γλωσσικής επιστήμης πρέπει να έχουν και κάποια χρησιμότητα, για να μην είναι μονάχα άπλές μεταθανάτιες διαπιστώσεις, τότε, στην περίπτωση μας, μπορούν να μας διαφωτίσουν πώς να αποφυγουμε τη διγλωσσία, τόσο στην έντονη της μορφή: Δημοτική—Καθαρεύουσα, Αττικισμός—ελληνιστική

1) Έδώ πρέπει να αναφέρουμε και την περίπτωση της ανανέωσης του λεξιλογίου με λόγια στοιχεία που έγιναν κοινά με τον καιρό: περιπάτος, ταχυδρομείο, τελενάειο, ύπουργός, κτλ., αντί των παλιότερων βόλτα, πόστα, κουμέρκι, μινίστρος που χάθηκαν πιά.

2) Πβλ. 'Α. Α. Παπαδόπουλου, Προλεγόμενα στο Ιστορικό λεξικό της 'Ακαδημίας 'Αθηνών τόμ. Α' (1933) σ. 15. Για τη σχέση της επιστήμης με την εκλαϊκευμένη επιστήμη έγραψε ένδιαφέρουσες απόψεις ο κ. Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος στη Νέα 'Εστία τόμ. 34 (1943) σ. 953 που αξίζει να διαβαστούν, και τελευταία στα Μακεδονικά Γράμματα ο κ. Κ. Μαρινάκης χρόνος Ιος άρ. φύλλου 3 (1 Φεβρ. 1944) σ. 9. 'Η σειρά των άρθρων του κ. Μαρινάκη «η Δημοτική στην 'Επιστήμη του Δικαίου» (Μακεδονικά Γράμματα χρόνος Ι. άρ. φύλλων 2-5 σ. 8-10, 42-44, 60-61, 76-78), γραμμένη από άνθρωπο που μελέτησε τα σχετικά προβλήματα είναι πολύ αξιοπρόσεχτη.

3) Σκεφθήτε, τι θάλεγαν οι δικοί μας καθαρολόγοι, αν τους προσέφεραμε λέξεις συνθεμένες άπλά και παραστατικά όπως Πολεμοναυτικό (Kriegsmarine), (όδοιπόριζα) (Zahwuzel), ύπνοδομάτιο (Schlafzimmer, κτλ., σύμφωνα με τα πολύ κοινά δικά μας νερόφιδο, νεροχελάνας γαϊδουράγκαθο, κτλ.

3) Πβλ. Vendryes, Le langage σ. 283.
4) Πβλ. Vendryes, ό. π. σ. 325-326.

Κοινή, όσο και στη λιγότερο έντονη: Γαλλική γραφομένη—Γαλλική διαιλουμένη. Πρέπει επομένως να καθορίσουμε για το παρόν και για το κοντινό μέλλον, ότι η απόχτηση κι' η ανανέωση του γλωσσικού ύλικού—ιδιαίτερα του επιστημονικού—πρέπει να στηρίζεται τους δυο πόλους που υποδιώσαμε: στη ζωντανή πραγματικότητα και στη γραφή παράδοση.

Θα δεχτούμε δηλαδή λογικά στοιχεία, κοινά, διαλεκτικά (κι' ιδιωματικά ακόμη) στη γραφομένη όσο είναι δυνατό περισσότερο, κι' όπου χρειάζεται θα δίνουμε ό,τι ερμηνευτικό χρειάζεται για την κατανόησή τους, ώσπου να τα χωνέψουμε, αφού ό,τι είναι λαϊκό και νοητό σ' ένα τμήμα του 'Ελληνισμού, μπορεί για τους ίδιους λόγους να γίνει νοητό και σ' άλλα, και θα δημιουργήσουμε όπου είναι δυνατό, νέες λέξεις με γνωστές παραγωγικές καταλήξεις¹ από την άλλη μεριά θα δεχτούμε τα λόγια στοιχεία που **όπωσδήποτε είναι αναντικατάστατα πιά.** Αυτή τη περίπτωση είναι κι' από τα 1906 ή γνώμη του Ψυχάρη.²

Αυτά τα λόγια στοιχεία δεν πρέπει έννοείται να είναι ετοιμοθάνατα είτε γιατί π.χ. είναι πολυσύλλαβα σαν σαρανταποδαρούσες είτε γιατί είναι ξρημα κι' απομονωμένα μέσα στο γλωσσικό μας συγκρότημα (π.χ. το λοιμωδών, ύποθηκοφυλακείον, ύπομνηολογιστολόγος, λοιμοκαθαριστήριο ημινοήγος), και θα έχουν περισσότερες πιθανότητες επιβολής, μακροζωίας και δημιουργικότητας, αν αποτελούν μιά οικογένεια (οδυσσεικό—οδημα επίθετο, κλπ.), γιατί αυτή η προϋπόθεση έχει πρωταρχική σημασία κι' αποτελεί έγγγηση για το ρίζωμά τους στη γλώσσα. Παίρνουμε π. χ. τις λέξεις **πρωτοδίκης—πρωτοδικείο, εισηγητικός—εισηγητικό**, που με την επίδραση του δικαστηρίου και με την εύκολη και νοητή σύνθεσή τους είναι πιά σήμερα κοινές: αν δημιουργούσαμε και τα ορήματα **πρωτοδικάζω, σύμφωνα με το δικάζω ή πρωτοδικώ** (πβλ. άδικω), **πρωτοδικεύω, κι' εισηγοδικάζω**, για να ορίσουμε τις ενέργειες που κι' οι δικηγόροι χαρακτηρίζουν με άλλο οήμα «θα προσφύγουμε στο Είρ.» ή και με περιγραφή «θα κάμουμε προσφυγή στο Είρ.» κ.τ.λ., θα προσέφεραμε στην επιστημονική γλώσσα, αλλά ταυτόχρονα και στη λαϊκή, δυο εύκολες λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια και δηλώνουν ενέργεια, δράση (οήματα), που θα θεραπεύουν ανάλογες ανάγκες. Τα οήματα αυτά θα είχαν ένα

πρόσθετο πλεονέκτημα ότι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν κι' από τους δικαστές κι' από τους δικηγόρους κι' από τους ύποδικους: ο δικαστής: εισηγοδικάζουμε, πρωτοδικούμε την τάδε ύπόθεση, ο δικηγόρος: έχω να εισηγοδικάσω, εισηγοδικάζω, θα εισηγοδικάσω την τάδε ύπόθεση, οι ένδιαφερόμενοι: η ύπόθεσή μας εισηγοδικάζεται (στο Εισηγοδικείο), εισηγοδικάστηκε η ύπόθεσή μου και την κέρδισα.³

Πόσο δά δυσκολεύεται η λαϊκή γλώσσα να ύποθετήση στοιχεία που ξεφεύγουν απ'

1) Σε δυο καταστήματα της Θεσσαλονίκης διαβάζει κανείς: Ζωγράφειον=atelier ζωγράφου—ή λ. σχηματίσθηκε προφανώς άπάνω στη λ. φωτογραφείο, σύμφωνα με το σχήμα φωτογράφος—φωτογραφείο, τυπογράφος—τυπογραφείο, ζωγράφος—ζωγραφείο—νομίζω δέπως άποτελεί ένα πολύ καλό νεολογισμόδάντι για το atelier που δέ μας λείπει τίποτε.

2) Βλ. Ψυχάρη, Ρόδα και Μήλα τομ. Ε' μέρος 2, (1909) σ. 150-157 (άνοιχτό γράμμα στο Ρουσόπουλο, συγγραφέα της «χημίας του Λαού», πρωτοδημοσιευμένο στο Νουμά 3 Δεκ. 1906 άρ. 224, σ. 1-2. 'Ο Ψ. μάλιστα δοκιμάζει μ' επιτυχία κατά τη γνώμη μου να προσαρμόσει προς τη Δημοτική τους όρους μολυβδοξείδιον, μολυβδουδροξείδιον, μολυβδοδιοξείδιον, κάνοντας τους μολυβδόξειδο, μολυβδουδροξείδο ή μολυβονερόξειδο, κ.λ.π.

3) Σημ. Θάπρεπε να προτιμηθό το πρωτοδικώ ή πρωτοδικεύω, επειδή το πρωτο-σάν σ' συνθετικό ρημάτων κι' επίθετων (πρωτοφαίνομα, πρωτοβγαίνω, πρωτοβγάζω, πρωτοβγαλτος κλπ.) έχει επιρηματική σημασία και φανεράνεί ότι ή πράξη ή ιδιότητα που δηλώνεται από το ρήμα ή το επίθετο γίνεται για πρώτη φορά: φαινομα για πρώτη φορά βγάζω για πρώτη φορά, κλπ.). Είναι άλήθεια ότι και το πρωτοδικάζω με τη μεταβατική του σημασία: πρωτοδικάζω την τάδε ύπόθεση=εύκολα θα μπορούσε να πάρη την ειδική χρήση για την όποια το προορίζουμε=δικάζω στο Πρ. την τάδε ύπόθεση, γιατί τόσο σπάνια και μόνο σε δικαστικά άπονημονεύματα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθό από το δικαστή το ρήμα πρωτοδικάζω με άμετάβλητη σημασία: π. χ. «πρωτοδικάσα όταν ήμουν 25 χρονών»=δικάσα για πρώτη φορά (στη ζωή μου), όπου τα συμφραζόμενα θα παραμερίζουν εύκολα κάθε άσφαια. 'Όπωσδήποτε όμως, επειδή το πρωτοδικώ ή πρωτοδικεύω συνθετονται για πρώτη φορά, άμέσως θα πάρουν την ειδική σημασία τους, χωρίς κι' αυτή τη μικρή δυσκολία που παρουσιάζει το πρωτοδικάζω.

Στη σύνθεση με τα ουσιαστικά (πρωτοβρόχι, πρωτομάστορας—ρης, πρωτόπαπας, πρωτόγερος, πρωτόκολος, κλπ.) το πρωτο— έχει θέση επιθετικού προσδιορισμού και σημαίνει: ο άνώτερος, ο καλύτερος, ο πρώτος ιεραρχικά.

τις γνωστές στο λαό λεξιλογικές οικογένειες, τούς συνθετικούς τρόπους και τις παραγωγικές καταλήξεις, μπορούμε να το καταλάβουμε μ' ένα παράδειγμα της ίδιας σειράς: οί λ. **ἐφέτης, ἐφετείο, ἔφεση** είναι πιά κοινές, ἂν κι' ὀλίγετα ἀκατανόητες και για τὸ λαὸ και για πολλοὺς μορφωμένους (ποιὸς νὰ θυμηθῆ τὸ ρ. ἐφίμη!) Τὸ ρῆμα **ἐφειβάλλω** μπορεί νάχη πέραση στὸν εἰδικὸ κόσμον πὸν τὸ χρησιμοποιεῖ, δὲ μπόρεσε ὅμως ὁπωσδήποτε νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὰ δικαστικά και δικηγορικὰ βιβλία και γραφεῖα· κι' αὐτὸ γιατί ἐφεύει ἀπὸ τῆ σειρά τοῦ ἐφέτης—ἐφετείο, ἀπ' ὅπου θὰ μπορούσε ὁ λαὸς νὰ περιμένῃ τουλάχιστον τὸ **ἐφετεύω**, (πβλ. ἀρχ. αὐθεντίας—αὐθεντέω—ὦ και αὐθεντεύω και νεοελλ. ἀφέντης—διαφεντεύω) με διασταύρωση τοῦ λατινικοῦ *defendere*) και παρετυμολογία στὴν πρόθεση διά.1

Ἔπειτα τί θὰ γίνῃ με τῆ σύνταξη και τὸ ὕψος; Γιατί ἐννοεῖται ὅτι κι' ἡ σύνταξη παίζει σπουδαιότατο ρόλο στὸ χρωμάτισμα τῆς γλώσσας, ἀφοῦ ἡ καθαρῆς μᾶς ἐπηρεάσε και σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο και πᾶμε νὰ προδώσουμε τὶς συντακτικὲς δυνατότητες τοῦ δημοτικοῦ λόγου ἀπὸ τῆ μακροχρόνια ἐπίδραση. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἡ συμβολὴ τοῦ κ. Τζατζάνου με τὸ βιβλίον του *Νεοελληνικὴ Σύνταξη* (Ἀθῆναι 1928), πὸν τὸ ἔχει ἔτοιμο για νέα πληρέστατη κι' ὀγκώδη ἔκδοση, εἶναι μοναδικὴ στὸ εἶδος τῆς.

Γιὰ νὰ περιοριστοῦμε πάλι σ' ἓνα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἔγγραφα πὸν ἔρχονται συχνὰ στὴ δημοσιότητα, δηλ. τὶς περιλήψεις δικαστικῶν ἀποφάσεων πὸν ὑπονοεῖται πὸς ἀπευθύνονται πρὸς διὰδικους πὸν εἶναι κατὰ τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ λαὸς, ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε τὰ ἔξης: ἂν μεταγράψουμε στὴ Δημοσικὴ τὸ ἔγγραφο διατηρώντας τῆ σύνταξί του, θὰ βγάλουμ' ἓνα τρομερὸ δείγμα ξαναβαφτισμένου καθαρνεουσιανισμοῦ, τοῦ ὁποίου μόνο ἡ γραμματικὴ και μερικὲς λέξεις και φράσεις θὰ θυμίζουν δημοτικὴ.

Παραδέτω τμῆμα μιᾶς ἀπόφασης πὸν εἶναι παρμένη ἀπὸ ἀθηναϊκὴ ἔφημερίδα (τοῦ 1935) και τῆ μετάφρασή της στὴ δημοτικὴ με διατήρηση τῆς καθαρνεουσιανικῆς σύνταξης.

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἡλείᾳ Πρωτοδικῶν συνεδρίασαν δημοσίως ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ αὐτοῦ τὴν 9 Ἰανουαρίου 1935 παρόντος και τοῦ Γραμματέως β' κ. Ἀ. Ἀ. ἵνα δικάσῃ μεταξὺ τῆς ἐναγούσης Γ. χήρας Θ. Τ. κατοίκου Γ., παραστάσης διά τὸν πληρεξου-

σίου τῆς δικηγόρου Β. Φ., και τοῦ ἐναγομένου Δ. Κ. κατοίκου πρώην Γ. και ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς ἀπόντος. Διά ταῦτα. Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου. Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν ἀγωγὴν ὡς νόμιμον και βάσιμον. Ὑποχρεοῖ τὸν ἐναγόμενον ἵνα διὰ τὴν ἐν τῇ ἀγωγῇ και τῷ ἱστορικῷ τῆς παρουσίας ἀναγραφομένην αἰτίαν πληρώσῃ εἰς τὴν ἐνάγουσαν δρ. 8.687 ἐντόκως νομίμως ἄχρις ἐξοφλήσεως. Κηρύσσει τὴν παροῦσαν προσωρινῶς ἐκτελεστήν. Ὅρίζει τὸ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου καταβλητέον παράβολον διά τὴν τυχόν ἀσκήσιν ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἰς δρ. 500, και καταδικάζει τοῦτον εἰς τὴν τοῦ ἐναγοντος δικαστικὴν δαπάνην δρ. 650 ἔξ ὧν 550 δι' ἀμοιβὴν τοῦ πληρεξουσίου του δικηγόρου και τὰ τέλη τῆς παρουσίας.

Τὸ δικαστήριον τῶν Πρωτοδικῶν Ἡλείας ἀφοῦ συνεδρίασε δημοσίως στὸ ἀκροατήριόν του τὴν 9 Γενάρη 1935 ἐπὶ παρουσία και τοῦ Γραμματέα β' κ. Ἀ. Ἀ. για νὰ δικάσῃ ἀνάμεσα στὴν ἐνάγουσα Γ. χήρα Θ. Τ. κατοίκου Γ. πὸν ἀντιπροσωπεύτηκε ἀπὸ τὸν πληρεξούσιό τῆς δικηγόρο Β. Φ. και στὸν ἐναγόμενον Α. Κ. κάτοικο πρωτύτερα τοῦ χωριοῦ Γ. και τώρα σὲ ἀγνωστο μέρος και ἀπουσίαζε. Γι' αὐτὸ. Δικάζοντας ἐρήμην τοῦ ἓνα ομένου. Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν ἀγωγὴν ὡς νόμιμη και βάσιμη. Ὑποχρεώνει τὸν ἐναγόμενον νὰ πληρώσῃ στὴν ἐνάγουσα σύμφωνα με τὴν αἰτία πὸν ἀναφέρεται στὴν ἀγωγὴ και στὸ ἱστορικὸ τῆς ἀποφάσεως μες δρχ. 8687 ἐντοκα, νόμιμα, ὡς πὸν νὰ ἐξοφλήσῃ. . . . Κηρύσσει τὴν παροῦσαν προσωρινῶς ἐκτελεστή. Ὅρίζει τὸ πρόστιμον πὸν πρέπει νὰ καταβάλῃ ὁ ἐναγόμενος σὲ περίπτωσιν πὸν θὰ ἤθελε ν' ἀσκήσῃ ἀνακοπὴ ἐνάντια σ' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση σὲ δρ. 500 και τὸν καταδικάζει στὰ δικαστικά ἔξοδα τοῦ ἐναγοντος δρ. 650 ἀπὸ τὶς ὁποῖες 550 για πληρωμὴ τοῦ πληρεξουσίου του δικηγόρου και στὸ φόρον τῆς παρουσίας. . . .

Ἐνῶ ὅταν ξαναχυθοῦν σὲ νέα καλοπυία κι' αὐτὲς οἱ φρασεολογίες κι' οἱ συγκροτήσεις τῶν περιόδων, ὡστε ν' ἀναποκρίνονται στὸ νεοελληνικὸ συντακτικὸ γλωσσικὸ γενικότερον αἶσθημα, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι πολὺ διαφορετικόν. Ἐπιχειροῦμε μιὰ τέτοια προσαρμογὴ τοῦ ἴδιου ἔγγραφου:

Τὸ δικαστήριον Πρωτοδικῶν Ἡλείας. Συνεδρίασε δημοσίως στὶς 9 τοῦ Γενάρη

1) Πβλ. Χατζηδάκι, *Μεσαιωνικά και Νέα Ἑλληνικά* 1,172, 2313.

1935 με πραχτικογράφο τὸ Γραμματέα κ. τάδε, για νὰ δικάσῃ τὴν διαφορὰ ἀνάμεσα στὴ χήρα Θ. Τ. κάτοικο Γ., πὸν ἀντιπροσωπεύτηκε ἀπὸ τὸν δικηγόρο Β. Φ. σὺν ἐνάγουσα, και τὸν ἐναγόμενον Α. Κ. πὸν κατοικοῦσε πρωτύτερα στὸ Γ. ἀλλὰ τώρα δὲν παρουσιάστηκε στὸ δικαστήριον και γι' αὐτὸ καταδικάστηκε ἐρήμην. Τὸ δικαστήριον παραδέχτηκε πὸς ἡ ἀγωγὴ εἶναι νόμιμη και βάσιμη και γι' αὐτὸ ὑποχρεώνει τὸν ἐναγόμενον νὰ πληρώσῃ στὴν ἐνάγουσα δρ. 8.687 με τὸ νόμιμον τόκο ὡς πὸν νὰ ἐξοφλήσῃ. ἡ ἀπόφασί μας αὐτὴ προσωρινῶς μπόρεῖ νὰ ἐκτελεστῇ. Σὲ περίπτωσιν πὸν ὁ ἐναγόμενος θὰ ἤθελε ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασί μας τοῦ ὀρίζουμε πρόστιμον δρ. 500. Τὸν καταδικάζουμε νὰ πληρώσῃ και τὰ δικαστικά ἔξοδα δρ. 650 ἀπὸ τὶς ὁποῖες θὰ βγοῦν οἱ 500 για νὰ πληρωθῇ ὁ δικηγόρος κι' ὁ φόρος αὐτῆς μας τῆς ἀπόφασης.

Πιστεύω πὸς δὲν εἶναι μονάχα ἡ δημοτικιστικὴ μας εὐσέβεια πὸν μᾶς κάμνει νὰ ὀραματιζόμεστε παρὰδεισοὺς γλωσσικῆς μακαριότητας, ἀλλὰ κι' ἡ ἀντικειμενικὴ διαπίστωση ὅτι ἀνάμεσα στὸν παραπάνω καθαρνεουσιανικὸ μαγικὸ πάτυρο και τὴν ἀπόδοσή του στὴ γλώσσα μας—με ὅλες τὶς ἀτέλειες τῆς ἀπόπειρας αὐτῆς—ὑπάρχει μιὰ σημαντικὴ διαφορὰ: αὐτὴ πὸν ὁ στοχαστικὸς ἐκδρομέας δοκιμάζει ὅταν, περπατώντας ἓνα καταχνιασμένο προῶνὸ πὸν μόλις τὸν ἀφήνει ἡ καταχνιά νὰ μαντέψῃ τὸ περίγραμμα τῶν κοντινῶν λόφων και τῶν δέντρων, νοιώθει ξαφνικὰ τὸ μαγικὸ χέρι τοῦ ἡλίου νὰ διαλύῃ αὐτὸ τὸ σταχτὶ σάβανο, κι' ὅλη ἡ πλάση ξεφανερώνεται τότε μπροστά του πράσινη, γελαστή, με τὴν κρουσάλη τῆς διαφάνεια.

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια)

ΕΛΕΓΕΙΟ

Πνιγμένος στὸ θαμπὸ τὸ δειλινὸ
τὸ πέλαο ἀγναντεύω σκοτεινόν,
και λέει πικρὲς κατάρες ἡ ψυχὴ μου
στὸ πέλαο, στὴν ἐλπίδα προσευχὴ μου.
Καράβια ξεσηκώνουνε πανιά
και σβύνουν στοῦ πελάου τὴν καταχνιά.
Κι' ἐγὼ θρηνώντας ὄνειρα ναυάγια,
νεκρὰ, σὲ ξένα σ' ἄγνωρα μουράγια,
Προσμένω τὸν Νεκρὸ ξενητεμένο!
"ὦ! μάταιη προσμονή! Κι' ὅμως προσμένω!
Γαλέρες, ψυχὲς μύριες, ξεκινοῦν
και πίσω μόνο φρίγανα γυρνοῦν.
Κι' ἐλπίζω πὸς ἀπ' τ' ἄγνωρα τοῦ κόσμου
μιὰ νύχτα θὰ ξανάρθῃ κι' ὁ ἑαυτός μου!
Μ' ἀλλοίμονο! Στὸ γκριζὸ δειλινὸ
τὸ πέλαο βογγαεῖ πὸν σκοτεινόν,
και λέει πικρὲς κατάρες ἡ ψυχὴ μου
στὸ πέλαο, στὴν ἐλπίδα προσευχὴ μου. . .

Θά πα-
ρακαλοῦ-
σα αὐ-
τούς, πού
θά διαβά-
σουν τὴν
ἀπάντη-
σή μου,

Η ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΣ

Ὅταν μιλάμε γιὰ ἐπίδραση γενικά, ἐννοοῦ-
με ὅτι ὑπάρχει κάτι πού ἐνεργεῖ καί κάτι
πού δέχεται τὴν ἐνέργεια αὐτή. Στὴν περι-
πτωση τῆς ἐπίδρασης τοῦ Ἀρχαίου Ἑλλ.
Πολιτισμοῦ στοῦ Ν. Π. ἐκεῖνο, πού ἐνεργεῖ
δὲν εἶναι ὁ Ἀρχ. Ἑλλ., Πολ., ὅπως φαίνε-
ται στὴν ἀρχή. Ὁ ἀρχαῖος Ἑλλ. Πολ. εἶ-
ναι κάτι, πού βρῖσκεται σὲ μιὰ κατάσταση
ἄδράνειας, —ἀν ἐξαιρέσουμε βέβαια τὴ δύ-
ναμη τῆς παράδοσης σὲ μᾶς τοὺς Ἑλληνας,
πού μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος
συνεχοῦς σχέσης. Ἀπλούστατα ὑπῆρξε κάποτε
ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς καί τώρα μπορεῖ νὰ μένει
γιὰ πάντα σὰν κάτι, πού δὲν μπορεῖ ἀπὸ
μόνο του νὰ κινήσει καί νὰ ἐπηρεάσει, ἂν
δὲν βρεθῆι κάποια ἄλλη δύναμη νὰ τὸν θέ-
σει σὲ κίνηση. Ἐκεῖνο, πού ἐνεργεῖ στὴν
περίπτωσή μας εἶμαστε μεις, πού ζοῦμε καί
δημιουργοῦμε τὸ Ν. Π. καί κείνο, πού
δέχεται τὴν ἐπίδραση τῆς ἐνέργειας αὐτῆς
εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ν. Π.

νὰ μὲ κρίνουν μ' ὅση μποροῦν ἐπιείκεια. Τὸ
λέω αὐτό, γιὰ καταλαβαίνω, πὼς ἡ ἀπάντη-
σή μου δὲ μπορεῖ νὰναι ὅ,τι χρειάζονται αὐτὰ
τὰ τόσο σοβαρὰ καί δύσκολα ζητήματα. Οὔτε
πάλι ἔχω τὴν ἀπαίτηση νὰ συμφωνήσουν
οἱ ἀναγνώστες μου μὲ μένα. Δὲν ἀπαντῶ
χωριστὰ στοῦ καθενὸς ἀπ' τὰ δυὸ πρῶτα
ρωτήματα, μὰ καί στὰ δυὸ μᾶζι καί ἀνα-
κατωμένα. Κι αὐτό, γιὰτι μού φαίνεται,
πὼς δὲν μποροῦμε νὰ χωρίσουμε τὰ δυὸ
ζητήματα, γιὰτι ἔχουν μιὰ ἄμεση σχέση
τῶνα μὲ τᾶλλο, καθὼς θὰ φανεῖ πιστεύω,
μ' ὅλα τὰ παρακάτω.

Ἔτσι ὅπως εἶναι βαλμένο τὸ ζήτημα,
φαίνεται σὰ δεδομένο, ὅτι ὑπάρχει κάποια
σχέση ἀνάμεσα στοὺς ἀναφερομένους πολι-
τισμοὺς καί αὐτὴ τὴ σχέση καλούμαστε νὰ
βροῦμε. Θὰ περιορισθῶ ἐδῶ στὴ σχέση τοῦ
Νεοελληνικοῦ μας πολιτισμοῦ μὲ τὸν ἀρ-
χαῖο ἑλληνικὸ καί τὸν Εὐρωπαϊκὸ σημερινὸ
πολιτισμὸ.

Γιὰ νὰ εὐκολυθῶ περισσότερο ἄς μού
ἐπιτραπῆ νὰ χρησιμοποιῶ τὶς λέξεις ἐπί-
δραση καί σχέση κατὰ πὼς μού ταιριάζει,
μὲ τὴν ἴδια πάνω κάτω σημασία. Γιὰτι μού
φαίνεται, πὼς ὅταν ζητοῦμε νὰ βροῦμε τὴ
σχέση ἀνάμεσα στοὺς τρεῖς πολιτισμοὺς, δὲ
ζητᾶμε τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ δοῦμε, πὼς
μποροῦν νὰ ἐπιδράσουν οἱ πολιτισμοὶ αὐτοὶ
στοῦ Νεοελληνικό. Κι ἀφοῦ μπαίνει ἔτσι τὸ
ζήτημα, νομίζω, πὼς εἶναι σκόπιμο νὰ ξε-
καθαρίσουμε τί ἐννοοῦμε ἐπίδραση τῶν δυὸ
πολιτισμῶν (ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ καί Εὐρω-
παικοῦ) στοῦ Νεοελληνικό. Προλαβαίνω νὰ
σημειώσω, πὼς κάνω διάκριση στίς ἐννοιες
«ἐπίδραση Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτι-
σμοῦ στοῦ Νεοελληνικό» καί «ἐπίδραση Εὐρ-
ωπαικοῦ πολιτισμοῦ στοῦ Νεοελληνικό».

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἰσχύει πέρα γιὰ πέρα ὅταν
πρόκειται γιὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ Εὐρωπαι-
κοῦ πολιτισμοῦ στοῦ Νεοελληνικό. Ἐδῶ πιά
ἔχουμε μιὰ ἄμεση, πῶς ζωντανὴ ἐπίδραση,
πού δὲν μποροῦμε νὰ τὴν ἀποφύγουμε.
Ἔπειδὴ ἀκριβῶς ζοῦμε καί κινούμαστε μέ-
σα στὸν πολιτισμὸν αὐτὸ δὲ μποροῦμε παρὰ
νὰ πάρουμε κάποια θέση ἀπέναντί του.
Ἔτσι ἔρχεται σὰν ἀναγκαστικὴ ἡ ἐπίδρα-
ση τοῦ Εὐρωπαικοῦ Πολιτισμοῦ στοῦ Νεο-
ελληνικό. Ὁ λαὸς μας βέβαια, ὁ δημι-
ουργὸς τοῦ Ν. Π., μὲ τὴν ξεχωριστὴ του
ψυχὸσύνθεση θὰ δεχτεῖ τὴν ἐπίδραση αὐτὴ
μὲ τὸ δικό του ξεχωριστὸ τρόπο. Ὅμως
αὐτὸ δὲ σημαίνει, πὼς εἶναι ἐντελῶς στοῦ
χέρι του νὰ δεχτεῖ τὴν ἐπίδραση αὐτή. Τὸ
πνεῦμα καί ὁ χαραχτήρας τοῦ Εὐρωπαικοῦ
πολιτισμοῦ θάναναι χτυπητά, φανερά σημά-
δια στοῦ Ν. Π.

Μὰ ἄς ἀντικρύσουμε τὸ ζήτημά μας ἀπὸ
πῶς κοντά.

Μιλῶντας γιὰ σχέση τοῦ Ἀρχ. Ἑλλ.
Πολ. μὲ τὸ Νεοελληνικό, ἐννοοῦμε τὴ σχέση-

κρύβει μέσα σ' αυτή φυλλάδες ή κανένα κουτί για φαγητό.

"Όλοι αυτοί που κάποτε βάζουν σε σκέψεις τους ρομαντικούς περπατητές της παραλίας, είναι φοιτητές που γυρίζουν απ' τη Λέσχη κουβαλώντας το βραδυνό τους συσσίτιο. Το περμιαναν τόσο καιρό, τους ήταν απαραίτητο, κι ή Φ.Ε.Λ. δεν έμεινε αδιάφορη. Σάν έπιτροπή βγαλμένη μέσ' απ' τ' ίδια αυτά στρατώματα τών φοιτητών ή Φ.Ε.Λ., ξεροντας καλύτερα απ' τών καθένα τις ανάγκες του φοιτητοκοσμου, ανάγκες σάν το βραδυνό συσσίτιο, έτρεξε και φρόντισε μαζί με την Ειδική Έπιτροπή Προνοίας για να πετύχει και το βραδυνό φαί του φοιτητή. Κι έτσι οι κόποι τώσαν μηνών μας έφεραν την ανακούφιση τούτη που μας δίνει σήμερα το βραδυνό πιάτο της φασουλάδας Σάν ρίξει όμως μια ματιά κανείς στη Λέσχη θά δει πως το έργο δεν τελείωσε ακόμα. Το συσσίτιο παίρνεται στο κουτί. Αυτό παρουσιάζει πολλές δυσκολίες στον φοιτητή και το σπουδαιότερο τόν κάνει να νομίζει την αίθουσα του σάν ξένη, σάν να μην είναι ίδια που τόν δέχεται το μεσημέρι. Έπρεπε λοιπόν κι αυτό να λυθεί. Ζήτημα τεχνικό. Δυσκολία που μπορεί να παραμεριστεί όταν υπάρχει θέληση και έπιμνη. Η Φ.Ε.Λ. σε συνεδρίαση της Ε.Ε.Π. υποστήριξε και τόνισε την αναγκαιότητα και βραδυνό εστιατορίου στη Λέσχη και ή ΕΕΠ. πείστηκε και υποσχέθηκε το γρηγορότερη τη λύση αυτού του ζητήματος. "Έτσι λοιπόν δεν μένει παρά σε λίγες μέρες πολύ γλήγορα ν' αρχίσει και το βραδυνό εστιατόριο. Με το άνοιγμα όμως του βραδυνού εστιατορίου μπαίνουν ζητήματα τάξης και καθαριότητας. Αυτά σάν στοιχειώδικα που είναι παρακαλούμε τούς φοιτητές να τ' ανοίδωσαν και να προσπαθήσουν οι ίδιοι για τη λύση τους για να μην αναγκάζονται ή Φ.Ε.Λ. κι ή διεύθυνση της Λέσχης ν' ασχολείται μ' αυτά, που εμιασε βέβαιον πως με μια μικρή προσπάθεια από μέρους τών φοιτητών μπορούν να λυθούν κι έτσι να πετύχει ή κανονική λειτουργία του συσσιτίου. Παρατηρώντας τώρα το φαγητό θά δει κανείς κάτι το ευχάριστο όσο και το παράξενο. Τόσο καιρό ζητούσαμε λάδι για το μεσημέρι και τώρα τρώμε λάδι και το βράδυ. Τι έγινε; Δεν πρόκειται βέβαιον για τελεωτική λύση. "Αν και εξακολουθεί ή λαδιά όμως ή αλαδιά δεν παύει να μας άπειλει. Το ζήτημα του βαμβακόλαδου παρ' όλη τη λύση που δόθηκε πέρασε πάλι σοβαρή κρίση. Οι άρμόδιοι μετάνιωσαν για την απόφασή τους. Λησμόνησαν τόν κίνδυνο που άπειλοδσε τη φοιτητική νιότη. Για μεις άνοιχτηκαν καινούργιες προσπάθειες ώπου τελικά πήραμε 300 όκάδες λάδι. "Άλλα και σε τούτη την κρίσιμη στιγμή του συσσιτίου μας δεν ξεχάσαμε τόν σωτήρα Έρυθρό Σταυρό. Σε μια παρουσίασή της ή Φ.Ε.Λ. άφου τόνισε τις ανάγκες του συσσιτίου και την έλλειψη λαδιού πήρε τελικά την υπόσχεση πως θά μας δοθή λάδι, όπως και μας δόθηκε, κι' ότι ίσως αυτό να συνεχιστεί κάθε μήνα (δυό δράματα στην κάθε μερίδα). Και μ' όλο τούτο οι προσπάθειες εξακολουθούν τόσο για την πλέρια εξασφάλιση του λαδιού όσο και για τη βελτίωση γενικά του συσσιτίου: ελπίζουμε

πως για τή βελτίωση τούτη θά μας βοηθήσει τούτο σύντομα και ή ΕΛΛΑ—ΤΟΥΡΚ που υποσχέθηκε, ύστερ' από πολλές ένοχλήσεις και ύπομνηματα, να μας χορηγήι άρκετες ποσότητες από τρόφιμα και λάδι. "Άλλα ή στήλη τούτη θά ήταν «έλλιειπή» αν ξεχνούσαμε κάτι που μέχρι τώρα σε καμμία στήλη της Φ.Ε.Λ. δεν γράφθηκε. "Ίσως πολλοί να το θυμήθηκαν και ν' άπόρρησαν οι περισσότεροι όμως φαίνεται πως το ξεχάσαν' κι ή Φ.Ε.Λ. τραβηγμένη τη φροντίδα για το βραδυνό συσσίτιο άφησε στο περιθώριο ένα από τ' ζωτικότερα ζητήματα το ψωμί! Κι' όταν εξασφαλιστηκε το φαγητό άρχισε τις έέργειες για το ψωμί. Παρουσιάστηκε στον Έρυθρό Σταυρό άνάφερε το ζήτημα κι ή άπάντηση ήταν θετική. Πρέπει να γίνουν έέργειες και στο κέντρο στην Άθήνα για να είναι ή έπιτυχία μας πιο σίγουρη. "Έτσι με τ' καινούργια σιτοφορτία πολύ πιθανόν να έχουμε και την αύξημένη μερίδα του ψωμιού. Για να πετύχουν όμως όλα αυτά τα παραπάνω είναι άπαραίτητη ή βοήθεια τών φοιτητών. Το συσσίτιό μας περνάει οικονομική κρίση. Έλπίζουμε ότι ή υπόσχεση που μας έδωσε ο ύπουργός της Παιδείας κ. Λούβαρης για την Κρατική βοήθεια του συσσιτίου μας θά πραγματοποιηθεί. "Ακόμα εκτός από τούτο πρέπει όλοι οι φοιτητές να βοηθήσουν όσο μπορούν τόν έρωνα που θά γίνει για το συσσίτιο και για τούς άπόρους φοιτητές από μέρους της Λέσχης στους κύκλους της πόλης μας. Έλπίζουμε δε πως οι εύποροι συμπολίτες μας είτε έμποροι είτε βιομήχανοι είναι θά θελήσουν μ' ευχαρίστηση να βοηθήσουν με σημαντικές προσφορές την ταλαίπωρη σπουδάζουσα νιότη για να μπορέσει να ζήσει και να φτάσει στο προορισμό της.

Σάν συνέχια με τις παραπάνω προσπάθειες της Φ.Ε.Λ. έρχεται το τμήμα άπόρων και άποκλεισμένων φοιτητών να παρουσιάσει τις μέχρι τώρα ένεργείες του στον Δ. Ε. Σ. για την παροχή στους άπόρους φοιτητές από είδη ρουχιισμού και ύποδησης. Για το ζήτημα τούτο έδωσε τις καταστάσεις τών άπόρων και άποκλεισμένων στον έδώ Δ.Ε.Σ. κι ένα αντίγραφο στο κέντρο στην Άθήνα ώστε με τις πρώτες άποστολές να προμηθευόμε.

Το ύγειονομικό τμήμα άκολουθώντας τη κατεύθυνση που χάραξε από τότε που γίνθηκε και πιστό στις ύποσχέσεις του, παράλληλα με τις άλλες προσπάθειες για την εξασφάλιση φαρμάκων και τροφής για τούς έρρωστούς, ακέφτηκε να οργανώσει μια ύγειονομική εξέταση τών φοιτητών από καθηγητές της "Ιατρικής Σχολής μας, κι άρχισε σύντομα τις ένεργείες. Παρουσιάστηκε επανειλημμένα στον κ. Πρύτανι ο όποιος έμεινε σύμφωνος με την άπόφαση τούση τών φοιτητών. Παράλληλα οι καθηγητές και οι πρόεδροι του τμήματος κ. Μιχαλακάς προθυμοποιήθηκαν να βοηθήσουν στην προσδράσει τους τούς φοιτητές και μάλιστα ο καθηγητής κ. Δελγιάννης ανέλαβε να οργανώσει μαζί με το ύγειονομικό τμήμα την εξέταση. "Ακόμη θά γίνει οφθαλμολογική εξέταση από το γιατρό κ. Θεοφύλακτο, επίσης και δερματική για όσους έχουν δερματικό νόσημα. Η εξέταση θά γίνει με άκτινοσκόπηση όλων τών φοιτητών, Νοιώ-

Θνoτας βέβαια ό καθένας τή σημασία τής εξέτασης πιστεύουμε πως χωρίς καμιά αντίρρηση θα θελήσουν όλοι οι φοιτητές να μάς βοηθήσουν. Άλλως τε μία βραχεία και πλα- τειά κατανόηση θα δικαιώσει απόλυτα τήν προσπάθεια τούτη και θα είναι άρκετη να πετύχει ό σκοπός που είναι για τό γενικό συμφέρο των φοιτητών όλων.

ΝΙΚΟΣ ΖΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ

Τήν Κυριακή 14 του Μάη έκανε τά εγκαινιά τής ή μεγάλη καλλιτεχνική έκθεση ζωγραφικής των κ. κ. Βακαλό, Λεράκη, Παραλή, Ρέγκου στην αίθουσα του Άσύλου Παιδιού. Η έκθεση γινόταν κάτω από τήν προστασία του Γεν. Διοικητή και με τή φροντίδα του εικαστικού τμήματος του ΕΟΠ., με μία άφορη σχετικά με τίς σημε- ρινές περιστάσεις εμφάνιση.

Στήν αρχή υίλησε ό καθηγητής κ. Καβ- βάδας και είπε τά παρακάτω :

Χαίρω πολύ που ή οργανωτική επιτρο- πή ανέθεσε σε μένα να καιρητώσω τά εγκαι- νία τής σημερινής έκθεσης. Χαίρω δέ για πολλούς λόγους και πρώτα γιατί, πριν από έφτά περίπου μήνες, είχα εγκαινιάσει σ' αυτή τήν Ίδια αίθουσα—χάρη στην προ- θυμία και τά φιλόξενα αισθήματα των ευγενικών κυριών του Άσύλου—μιά άλλη έκθεση ζωγραφικής, που είχε οργανώσει ό Έκπολιτιστικός Όμιλος του Ήμίου μας, με πολύ πιο μικρές βέβαια—από τή σημε- ρινή—καλλιτεχνικές αξιώσεις—αφού οι εκ- θέτες δέν ήταν παρά εμπνεσμένοι αυτοδί- दाχοι ερασιτέχνες—μά με πολύ μεγάλο σκοπό και με πραγματικά έθνική άποστολή. Έπειτα γιατί ό σκοπός τής έκθεσης εκεί- νης, επέτυχε. Η σημερινή αλήθεια έκθεση, όπως κι' εκείνη που άνοιξε τήν περασμένη Κυριακή στην αίθουσα Σαπουντζάκη, δέν είνε άσχετες με τή πρώτη εκείνη έκθεση. Είνε μία συνέχεια, μία άμηση συνέπεια εκείνης και θα μπορούσα να πω ιδιαιτέ- ρως για τή σημερινή, μία αναπόφευκτη άνάγκη.

Γιατί ή έκθεση εκείνη δέν ήταν άλλο παρά μία αμόρφητ ή άποτελεσματική αντίδραση του ελληνισμού στον επικίνδυνο πνευματικό λήθαργο που μοιραία τόν πα- ρέσυραν οι δύσκολες στιγμές που περνούσ ι.

Δέν ήταν παρά τό ξύπνημα τής ενδό- μυχης έκπολιτιστικής τάσης του ελληνισμού

από τή νάρχη που τον έορριξαν τά ανεπάν- τερα πολεμικά γεγονότα.

Δέν ήταν παρά άνάλαφρη ζωογόνα πνοή, που κόρωσε τή μισοσβυσμένη φλόγα τής προόδου και του πολιτισμού, που βρι- σκεται στο είναι του ελληνισμού, από τήν παλιά του τή παράδοση.

Κι' αυτό τό θάμμα έγινε: κι έγινε χά- ρη στην πρώτη εκείνη έκθεση. Τό νοιώ- σαμε αυτό από τή ζωορή καλλιτεχνική και γενικώτερα έκπολιτιστική κίνηση που ξε- δηλώθηκε τόν τελευταίο καιρό στην πόλη μας: τό νοιώθουμε καλύτερα σήμερα με τήν έκ- θεση αυτή που δείχνει ολοκάθαρα, πως όσο πιο δύσκολες γίνονται οι στιγμές, κι' όσο κι' αν οι βιωτικές συνθήκες πάνε να πνίξουν κάθε ευγενικό αισθήμα και κάθε άνώτερη σκέψη του ελληνισμού για να κατευθύνουν όλες του τίς φροντίδες σε μία διαρκή άγω- νία για τήν αυτοσυντήρηση του άτομου, τόσο πιο πολύ κορόνει ή λερή αυτή φλόγα.

Και τώρα πιά που άνοιξαν τά μάτια τής ελληνικής ψυχής και διάπλατα ζητούν να άγναντέψουν τό ώραίο, πρέπει να νοιώ- σουν καθαρά, ποιό είνε τό αληθινό, και ποιό τό ψεύτικο ώραίο.

Αυτόν άκριβώς τό σκοπό είχε ή πρώτη εκείνη έκθεση: κι' αυτό άκριβώς ήθελαν οι πρώτοι εκείνοι ερασιτέχνες φοιτητές που έφτά μήνες πριν, σ' αυτή τήν Ίδια αίθουσα, έορριχαν τό σύνθημα για τό καλλιτεχνικό ξύπνημα και τό έκπολιτιστικό ξεκίνημα. Ηθελαν να προσελκύσουν τήν προσοχή εκεί- νων που μαζί με τό ταλέντο, κρατούν μα και μπορούν να φανερώσουν τά μυστικά τής τέχνης.

Και τό πετύχανε αυτό, με τό άνοιγμα τής σημερινής έκθεσης όπου παίρνουν μέρος λαμπροί του τόπου μας ζωγράφοι, σαν τους Ρέγκο, Βακαλό, Λεράκη, και Παραλή, που δέν είνε μόνο σωστοί μύστες τής ζω- γραφικής με όνομα που ξεπέρασε τά όρια τής πατρίδας μας, μα και σωστοί δάσκαλοι τής τέχνης.

Αυτή ή τελευταία λεπτομέρεια είνε εκείνη που δίνει τό μεγάλο ένδιαφέρο κι' ένα ξε- χωριστό γόητρο στην έκθεση αυτή. Γιατί έτσι θα δοθή ή εύκαιρία στους φιλότεχνους τής Θεσσαλονίκης ν' ακούσουν από τό στό- μα των Ίδιων αυτών καλλιτεχνών, τήν άνά- πτυξη θεμάτων πάνω στη ζωγραφική και τήν άνάλυση των έργων που εκθέτουν σε ειδικά μνήματα σε τύπο διαλέξεων, που σκέπτονται να κάνουν σ' όλο τό χρόνο που- θα βαστάξει ή έκθεση.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ Ε.Ο.Π.

Για όλ' αυτά, νοιώθω, όπως είπα, ξε- χωριστή χαρά που ή οργανωτική επιτροπή, ανέθεσε σε μένα,—άμμορο, μα λάτρη τής τέχνης—να εγκαινιάσω τή σημερινή έκθεση και να διαβιάσω στους έλλοιτους καλλι- τέχνες που παίρνουν σ' αυτή μέρος, τίς δι- κές της μα και του κοινού τής Θεσσαλονί- κης εύχαριστίες.

Μετά ό αισθητικός κ. Μακαρόνας άνάπτυ- ξε ώρισμένες σκέψεις και άρχες για τό πως πρέπει να βλέπουμε μία καλλιτεχνική έκθε- ση με συγχρονισμένα κριτήρια.

Η επιτυχία τής έκθεσης ύπηρες πρωτο- φανής. Ειδικώτερη κριτική θα δημοσιεύ- εται σε άλλη σελίδα.

ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΠΡΩΙΝΟ ΤΟΥ ΕΟΠ.

Κι αυτό τό Μουσικό πρωινό του ΕΟΠ. σημείωσε τήν Ίδια και μεγαλύτερη επιτυ- χία με τήν Πασχαλινή γιορτή του Ό- μιλου.

Έδώ εμφανίστηκε αποκλειστικά τό μουσι- κό τμήμα με τήν δοχήστρα του, τίς χορωδίες του, σε σοβαρώτερα και δυσκολώτερα κομ- μάτια. (Μπετόβεν, Σοπέν, Γκουνώ, Μπίζε κ.τ.λ.). Ο φοιτητής Β. Παπαγιάννης τρα- γούδησε, μία ρομάντζα του Ντονιζέτι και τά «Μάτια του Δήμου» του Λάβδα. Έπίσης ό φοιτητής Κ. Βάμβας (σόλο βιολί) έπαιξε ώραιότατα τή σκηνή Μπαλλόου με συνο- δία τής δοχήστρας. Η άνδρική χορωδία δέν συγκροτημένη και πενθαρχημένη τρα- γούδησε ελληνικά τραγούδια του Ροδίου, του Δουράκη και του Λάβδα. Γενικά μπορούμε να πούμε πως ή γιορτή ίκανοποίησε από- λυτα τίς προσώξεις του κοινού τής πόλης μας που πρόθυμα κι αυτή τή φορά έσπευσε να ένισχύσει με τή συμμετοχή του τήν έκπολιτιστική προσπάθεια του ΕΟΠ.

ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Ακόμα μία καλή προσπάθεια στην πό- λη μας για τό παιδί. Είνε τό «Παιδικό Θέατρο» που άρχισε τίς παραστάσεις του με τήν πρωτοβουλία και τή διεύθυνση τής κ. Λιανπούλου. Η πρώτη παράσταση δόθηκε τό πρωί τής Κυριακής 14 του Μάη στο Λευκό Ήύργο. Εύχόμαστε να συνεχι- στή ή προσπάθεια αυτή και να συμβάλει θετικά στην ψυχαγωγία και τήν πνευ- ματική καλλιέργεια των παιδιών τής πό- λης μας.

Τό χρονικό διάστημα που μεσολάβησε αυτή τή φορά από τό 5ο ίσαμε τούτο τό φύλλο έφτασε και πέρασε τό μήνα. Αυτό κι' όλος τό γεγονός δείχνει καθαρά ότι τό σπουδαιότερο ζήτημα που άπασχόλησε όλό- κληρο τόν Όμιλο, εΐτανε τό «Ξεκίνημα». Με τό δρόμο που εΐχανε πάρει οι τιμές είχε γίνει πολύ δύσκολη κι ως ένα σημείο προ- βληματική ή έκδοσή του περιοδικού. Μ' όλες όμως τίς δυσκολίες (οικονομικές κυ- ρίως κι έπειτα τεχνικές) χάρη στο ζήλο, τήν προθυμία και τήν έπιμονή φοιτητών και καθηγητών καθώς και των φίλων του Ό- μιλου κατορθώθηκε να συνεχιστή ή έκδοσή του «Ξεκίνημα».

Ας μη νομίσει όμως κανείς ότι τό ζή- τημα του Ξεκινήματος άπορόφησησε όλες τίς δημιουργικές δυνάμεις του ΕΟΠ. Ίσα ίσα τό αντίθετο έγινε: όλα τά τμήματα του Ό- μιλου παρ' όλη τήν άπασχόλησή τους με τό ζήτημα του περιοδικού, συνεχίσανε κανο- νικά τή ζωή τους και τήν εργασία τους. Μερικά μάλιστα αναπτύξανε σε μεγάλο βαθμό τή δραστηριότητα τους. Έννοούμε τό μουσικό και τό φιλολογικό τμήμα τό πρώτο καθώς είναι γνωστό στις 21 του Μάη παρουσίασε στο φοιτητικό κοινό κα- θώς και στο διαλεχτότερο κοινό τής πόλης μας, ένα χωρίς προηγούμενο μουσικό πρωι- νό. Η καλλιτεχνική αξία και σημασία τής συναυλίας αυτής κριθηκε κι' άναγνωρίστηκε ήδη απ' τους ειδικούς. Έκείνο που μένει να σημειωθή έδώ είναι ότι για να γίνει ή γιορτή ούτ ή χροιαστήκανε πολλοί κόποι, μεγάλη όρεξη και τρανό θάρρος τόσο απ' τά παιδιά και τά κορίτσια τής χορωδίας και τής δοχήστρας όσο κι απ' τόν ίδιο τόν ακούραστο και διαλεχτό μας μαέστρο κ. Χατζημυχάλη. Η επιτυχία όμως τής γιορ- τής είν' άναμφισβήτητο ότι θα εΐτανε πολύ μικρότερη εάν γινότανε σε οποιαδήποτε άλλη αίθουσα κι' όχι στο κρατικό θέατρο. Γι αυτό απ' τήν αρχή κι όλος οι προσπά- θειες κι οι ένέργειες αποβλέψανε σ' αυτή τήν αίθουσα. Εύτυχως ή Militärverwaltung που είχε στη διαθεσή της τό Κρατικό θέα- τρο, τό χορήγησε με προθυμία και πολύ γρήγορα στον Όμιλό μας.

Τό φιλολογικό τμήμα μάς παρουσίασε μία έκκληξη ή καλύτερα τρεις έκπληξεις. Υστερα από μεγάλη σιωπή έδειξε επιτέλους τήν ύπαρξή του και τή ζωή του. Διοργάνωσε τρεις διαλέξεις που εΐχανε άρκετ ήν επιτυ-

μέ απαιτήσεις ασφαλώς και μάλιστα μέ σοβαρές προθέσεις, αφού ανάμεσα στους τίτλους διαβάζουμε «για τόν πολιτισμό μας», «ό άγων τού πνεύματος», «ό άναμάρτητος πρώτος τόν λίθον βαλέτω» κλπ. Πηγαίνεις και σού μέ τις καλύτερες προθέσεις, αλλά ούτε λίγο άπ' αυτό που τό λένε εύχαρίστηση τέχνης.

Μπορεί άλλοι νά βρίσκουν πώς στις έκδηλώσεις τέχνης στην πόλη μας—έδω μ' ενδιαφέρει ή ζωγραφική—ύπάρχει «κάποια κοινή κατεύθυνση στις επιδιώξεις καθώς και κάποια όμοιογένεια στην εμφάνιση». Όσο κι' άν έψαξα δέν καταλαβαίνω που βρίσκεται αυτή ή κοινή κατεύθυνση στις επιδιώξεις, άπλούστατα γιατί νομίζω πώς δέν υπάρχουν καν επιδιώξεις στους περισσότερους τεχνίτες μας των τελευταίων εκθέσεων. Και πώς νά διατυπώσει κανείς επιδιώξεις ή στιγμή, που ένω έδω και δεκάδες χρόνια οι τεχνίτες όλου τού κόσμου κάμνουν συνεχώς έπαναστάσεις μέσα στην τέχνη τους, ένω παλεύουν μέ τόσα προβλήματα και μέ τόσες τάσεις και κατευθύνσεις, δημιουργικές ή όχι και βλέπεις τόν κ. Κασόλα μέ μιά μέ μονοκοντυλιά (και λίγο χρώμα) νά παρουσιάζει χιουμοριστικά, πάνω από την εικόνα κάπιου όσιου, τό «Πνεύμα της Νέας Τέχνης» μέ θαυμαστικό και 4 τελείες. . . . Πώς νά διαπιστώσεις επιδιώξεις, όταν βλέπεις κάντρα όπως τό 25 (ή χωριατοπούλα), που θυμίζουν κακές ώρες των πλανοδίων ζωγράφων ή τό γυμνό 54 του Α. Ταιμένη, μέ χιλιοσυνειθισμένο τρόπο και χωρίς καμιά αίσθηση δοσμένο; Και μπαίνω στις λεπτομέρειες;

Δύο πράγματα διακρίνουν την έκθεση τούτη: Ένας άκαδημαϊσμός έντονος, που χωρίς νά σ' ένοχλεί μόνο όταν ξεπερασμένη τεχντροπία, σέ στενοχωρεί όταν άλλοτε σου δίνει τοπεία μέ παγωμένη χρωματική ατμόσφαιρα (32 του Κασόλα), και άλλοτε σου παρουσιάζει τό έλληνικό τοπείο παρχωρατικό και πολύχρωμο σέ, τρόπο που αναζητάς στη φαντασία σου και στις άπαλές σου αισθήσεις άν τό συνάντησες ποτέ έτσι ή άν εξησες έτσι τη νοσταλγία του.

Δέφτερο μιά προσπάθεια συμβολισμού ίδεών και πραγμάτων, όχι μέ την έννοια, που μεταχειρίζεται ή νεώτερη τέχνη, ή όποία μέ τη βοήθεια μέσων άγνωστων ως τά τώρα μας ζυπνάει συναισθήματα πέρα από τά έπιφανειακά και ξώδερμα, αλλά ένός συμβολισμού κακού, που κάνει την τέχνη νά θέλει πρόχειρες έπιτυχίες και όχι ούσιαστικές και διαρκέστερες. Δέν είναι ανάγκη νά δεις όλη τη

σύνθεση 34 (οι μαυραγορίτες) για νά ζήσεις τό δράμα της πείνας του λαού και της ανέλεκτης αδιαφορίας των άλλων, ίσα-ίσα σου έξασθενίζει την άγανάκτηση και σου τήν στέλνει σέ ποτάμι όχι κατάλληλο. Μιά φουχτίτα σέ ένός πλουσιώτη μωρού έφτανε άντίς όλη έκείνη ή φλασάρια, που θά συγκινώσες μόνον άν προέρχονταν από άληθινό ζήσιμο αλλά και μέ συνοδεία Τέχνης, που λείπει.

Τό ίδιο 55 του Ταυμένη (ό άγων του πνεύματος) τό ίδιο τό 39 του Κασόλα (Γιά τόν πολιτισμό μας) Συμβολισμός που δε λέει τίποτε χωρίς νά θελήσω νά τά κρίνω κι' από άποψη τεχνικής, που θά πω τό ίδιο, Άπό τι νά ένθουσιαστούμε; Ποιό κάντρο μάς δίνει τό τοπείο, τό πρόσωπο (μέ τρόπο, που ώ: τώρα δέν τό είδαμε; Ποιό διακρίνουμε πώς ό τεχνίτης πάλεψε μέ τό υλικό του και κάπως τό κατάχτησε, είτε σά φόρμα είτε σαν υλικό;

Ό Γ. Κασόλας στό πορτραίτο αλλά ειδικά στό τοπείο είναι στεγνός, κανέναν παλμόδ δέ φεύγει από τά έργα του, ό τρόπος που βλέπει τά πράγματα είναι νυσταγμένος, καταθλιπτικός. Ό Δ. Γιακός είναι πιότερο νέος, μάλιστα ή νεκρή του φύση (4), άρκετά ζωντανό κάντρο, παρόλη την άκαδημαϊκή φόρμα του. Τά τοπεία του, μόνο όταν είναι μέ λάδι εύχαριστόν κάπως, στην άκουαρέλλα δέν κατέχει την ιδιαίτερη τεχνική της. Ό Α. Ταυμένης πιό τεχνίτης, στη ζωγραφική φυσικά, τά σχέδιά του έπειδή άκριβώς δέν υποχρεώνεται νά κλασικισεί είναι άρκετά ζωντανά. Μας άρεσε ξεχωριστά σαν τό καλύτερο κομμάτι της έκθεσης, τό 56 (Τσιγγάνα)-Καλό άκόμα σέ χρωματική άρμονία και σέ σύνθεση τό 36 του Κασόλα (τά γυφτάκια).

Άπό τά γλυπτά σημειώσαμε μέ συγκίνηση τά 3 έργα του Β. Γεωργιάδη, δέν έχουν βέβαια την άνάταση και την λύτρωση των Αθηναίων δασκάλων, αλλά είναι δουλιά μέ άπόδοση και είναι ή μόνη περίπτωση, που πέρνει θάρρος για τό δημιουργό τους και πεποίθηση πώς δέ θά μείνει ένας έρασιτέχνης που πέρασε χωρίς νάφηση τίποτε.

Τά γλυπτά του Α. Ταυμένη δέν βρίσκουμε νάχουν τίποτε τό ξεχωριστό από τά γύψινα όμοιώματα των μικρασιατικών σπιτιών.

Θά θέλαμε νά φύγουμε ήσυχα ή τουλάχιστον λιγότερο άνήσυχοι για την ύπόθεση της τέχνης έν Θεσσαλονίκη. Άλλά χωρίς νά φταιεί τίποτε, δέν μπορούσαν οι τεχνίτες νά μας μεταδώσουν τίποτε άπ' αυτό, που άσφαλώς θά νοιώθουν νά τους κατακλύζουν, ώστε νάποφασίζουν μιν έκθεση.

Β'. ΕΚΘΕΣΗ ΒΑΚΑΛΟ—ΛΕΦΑΚΗ—

ΠΑΡΑΛΗ—ΡΕΓΚΟΥ

Έδω μπορούμε νά μπορούμε, νά δούμε και νά μιλήσουμε άνοιχτά και μέ μεγαλύτερη άπαιτηση, γιατί δέν πρόκειται μήτε για νέους (που όσοτόσο και μόνο γιατί άσχολούνται μέ την τέχνη δέν πάει νά πει πώς πρέπει νά τούς παινεύουμε πάντα και νά μη λέμε την άλήθεια, έσω και πικρή) μήτε για πρωτοεμφανιζόμενους ζωγράφους. Τουλάχιστο οι τρείς—έξω από τόν Γ. Βακαλό—είναι τό σοβαρότερο κεφάλαιο της Θεσλονίκης στη ζωγραφική και ή παράδοση ή καθιερωμένη για τούς νεωτέρους. Έδω θά τά πούμε λίγο πλατιά για νά ξεκαθαρίσουμε και μερικά ζητήματα τεχνικής και σχολών, που στη συνείδηση των νέων είτε έτσι είτε άλλιώς μένουν λίγο νεφελώδικα.

Πρόκειται για τη σημερινή θέση της ζωγραφικής, για όρισμένα προβλήματα της για την περίφημη «Νεώτερη τέχνη».

Όταν ό Νατουραλισμός, γέννημα και θρέμμα της τελευταίας φάσης του φεουδαρχικού καθεστώτος, έδινε τά όπλα στον Έμπρεσιονισμό, άπαραίτητο σημάδι της αστικής ζωής, που έμπαινε τότε σέ πλαίσια και νοικοκυρευόταν κανείς δέν ήταν σίγουρος ή μάλλον, έκτός από τούς πρώτους τολμηρούς (Ρενουάρ, Μονέ κι' αυτός ό Ντελακρουά άκόμα), όλοι άνησυχούσαν για τό μέλλον της τέχνης.

Όταν στό μεταξύ ή κοινωνία από στάδιο σέ στάδιο έφτασε σέ μιά ώριμη στιγμή, που οι μέχρι τότε καλλιτεχνικές, άς πούμε καταχτήσεις δέν ικανοποιούσαν και γεννιότανε στους κόλπους του Έμπρεσιονισμού οι πρώτοι σπόροι της άνοξης του (πρόδρομοι του Έμπρεσιονισμού Σαζάν, Βιάν Γκόγκ) πάλι έχουμε θύελλα διαμαρτυρίας, άνησιχίες, φόβος ότι κινδυνεύει για πάντα ή τέχνη. Τό ίδιο συνέβηκε και στό υπερβατικό στάδιο της αστικής τάξης (γύρω στον πρώτο πόλεμο) και άναγκαία και στό υπερβατικό στάδιο του Έμπρεσιονισμού. Στη γενική άνησιχία, στις άξίες που κινδυνεύουν, στον κόσμο που νοιώθει πώς δέν στέκεται καλά, γίνεται μιά πελώρια λυτρωτική κίνηση και στην τέχνη. Βλέπουν πώς οι γύρω ίδεολογίες θέλουν άλλες νά γκρεμίσουν, άλλες νά χτίσουν, ασφαλώς ή άνησιχία και ό πυρετός πρέπει νά έκφραστεί και στη ζωγραφική, όπως παντού, διερωτώνται για τη μονιμότητα της σημερινής μορφής της και για την αυριανή της εξέλιξη, και φτάνουν στό σημείο νά κατασκεύαζον όλόκληρα μεταφυσικά συστήματα, μόνο και μόνο για νά γκρεμίσουν κάτι που δέν τους ικανοποιεί στα τέτοια συστήματα είναι όλες οι σημερινές τάσεις ό Φωβισμός, Κυβισμός, Υπερρεαλισμός, Πομπιτιβισμός,

μέ πλούσιες θεωρητικές βάσεις, ή κάθε μιά και μέ καταχτήσεις αξιολογες. Έτσι τό πέραςμα ένός ζωγράφου σύγχρονου από τό στάδιο αυτό της σύγχρονης Βαβυλωνίας των Ισμών», είναι κάτι τό άναγκαίο για τό σύγχρονισμό του μέ την ποικιλόμορφη πραγματικότητα, είναι ένας έλεγχος άν ζει πραγματικά τά προβλήματα του σημερινού κόσμου και συνεπώς και της ιδιαίτερης περιοχής της ζωγραφικής. Δέ μάς συγγίζει ή πεποίθηση όρισμένων ότι γίνεται κανείς όπαδός της καινούριας τεχνικής από μοντερνισμό ή παραδοξολογία. Είναι ή άναγκαστική προέλαση για την άνοδο, είναι τό ιστορικό βήμα κάθε έποχής που έχει την αρχή της και τό τέλος της. Έτσι μπαίνει ένα καθήκον σ' όσους νέους θά πάνε σ' αυχην την έκθεση ή σ' όσους πρόκειται νά χτίσουν την ζωγραφική:

Μέ τό καθαρότερο μάτι νά δούμε τη σημερινή δικαίωση της σύγχρονης τέχνης και νά ξεκαθαρίσουν τουλάχιστο πόσο είναι άναγκαίο αυτό που γίνεται. Άν πρόκειται για την αϊωνιότητα της σύγχρονης τέχνης και άν πρόκειται για την παντοειδή αξία ένός έργου, έναυθαμίζω τις προηγούμενες γραμμές μου, πώς κάθε έποχή μυκτιρίζει για παινεύει ένα έργο άνάλογα μέ τις δυνατότητές της ή μάλλον μέ τις δυνατότητες και τις τάσεις αυτών που στέκονταν πάνω-πάνω. Στην Έλλάδα σύγχρονισμό μέ τις διεθνείς τάσεις έχουμε μόνο μετά τό 1909, δηλ. μόνον άφού ή ρωμαντική τέχνη των ζωγράφων του Μονάχου έπαυσε νά βρίσκεται άποκούμπι στις μέχρι τότε συνθήκες. Άνεβαίνει τό άστρο των έμπρεσιονιστών, σέ λίγο ό Παρθένος γεμίζει τό στερέωμα. Άκολουθούν οι σπόροι που έβριζε ό μεγάλος αυτός δάσκαλος και που είναι οι περισσότεροι από τούς σύγχρους ζωγράφους μας, δηλ. οι εκπρόσωποι του έμπρεσιονισμού και μέσα σ' αυτούς είναι οι τρείς από τούς εκθέτες της έκθεσης αυτής, μ' έξαιρεση τόν Γ. Βακαλό, που θα τοποθετηθεί άλλωθ.

Γιατί όσο και λαχανιαστά άν προλάβανε τά σύγχρονα ρεύματα της Εθρώπης, έχουμε είναι άλήθεια και λίγους που έπίξια μας εκπροσωπούν στην ευρωπαϊκή άμιλλα, όπως είναι ό Χατζηκυριάκος και ό Βακαλό.

Σ' ένα άρθρο του στό περιοδικό μας ό Βακαλό μάς μίλησε για τη σχολή των αλλοτιών ζωγράφων (peintres nals), μιά σχολή που μεταχειρίζεται την πείρα του πολιτισμού άκριβώς για νά βλέπει τη φύση

πιό παρθενικά, πιο παιδιάστικα. Ήταν κι ένα πιστεύω για τη δική του δουλειά αυτό το άρθρο, που σε κατατοπίζει αρκετά πάνω στα 15 περίπου κάρτα που εκθέτει στο "Ασυλο. Μια έντονη φαντασία, ένα απλόιχο αίσθημα, μια ψυχρή παιδική, ξερωτευμένη μ' όλη την πλάση σου ξετυλίγεται στη ζωγραφική του. Κάθε λεπτομέρεια της φύσης, τάρουλιούλουδα, τὰ δέντρα, τὸ νερό, αὐτὸ ἀκόμα τὸ ἐξαισιο γυναικεῖο σῶμα, κάτω ἀπὸ τὴν τρυφερότητα τοῦ καλλιτέχνη γίνεται ἕνας δλάκερος κόσμος. Σὲ πηγαίνει στὴν περιοχή, ὅπου παιδι λάτρεβες τὴν ἀσήμαντη λεπτομέρεια, τὴν πέτρα, τὸ κλάδι σὰν μοναδικὸ κόσμο, σὰν ἔρωτα χωρὶς σύνορα. Γιατὶ μόνον ὁ ἔρωτας εἶναι ἡ λέξη πὸν ταιριάζει στὴ δουλειά τοῦ Βακαλό, ἕνας ἔρωτας στὴ φύση, κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ αἰώνιου πατέρα ἡλίου.

Ἀσφαλῶς λίγες φορές θάπλάνασε κανεὶς τέχνη σὰν τοῦ Βακαλό. Τὸ ἄμορφο εἶναι ὅτι καὶ στὸν κόσμο, πὸν ἔβλεπε τὰ ἔργα του χωρὶς αἰσθητικὴ μόρφωση καὶ κατατόπιση, ἄρεσαν ἐξαιρετικά, πράγμα πὸν θέλει νὰ πεῖ ὅτι οἱ σύγχρονοι τάσεις δὲν εἶναι καὶ τόσο ἔξω ἀπὸ τὴ ζωὴ. Δὲ θὰ ξεχωρίσω πίνακες. Μόνον θέλω νὰ ἐπιμείνω στὸ ἐξαιρετικὸ ταλέντο τοῦ ζωγράφου πάνω στὸ γυναικεῖο σῶμα. Ἔτσι καὶ τὰ σχέδιά του ποῦχουν γυμνὸ εἶναι θαυμάσια. Γενικὰ μιὰ δουλειά με ποιότητα ἀνώτερη, με συγκίνηση, ὅπου φαίνεται καθαρὰ πὸς ἕνας ἀκόλλητος κόσμος δούλεψε γιὰ νὰ βγεῖ.

Οἱ ἄλλοι τρεῖς ζωγράφοι εἶπαμε πὸς κινοῦνται στὰ πλαίσια ἑνὸς προοδευτικοῦ ἐμπροσειονισμοῦ.

Πιὸ ἐλευθερία στὴ σύνθεση καὶ μεγαλύτερη συνάφεια με τὰ προβλήματα τῆς σύγχρονης τέχνης διαβλέπουμε στὴ δουλειά τοῦ Γ. Παραλῆ. Ἔτσι τὸ 38 (Δρομάκι σὲ δάσος) ἔχει πολλὰ καλὰ στοιχεῖα χρωμάτου ἰδίως. Γενικὰ δουλειά σοβαρὰ, πὸν σου ἀφήνει αἰσιόδοξα συναισθήματα.

Ὁ Π. Ρέγκος με τὴν θαυμάσια τεχνική του καὶ τὴ σοβαρότατη γραμμὴ του, ἔχει ἐκθέσει ὅλο παλιὰ δουλειά, πὸν ἀφήνει νὰ φαίνεται καθαρὰ ἡ πλούσια ἰδιοσυγγρασία τοῦ ζωγράφου. Παρόλο πὸν διαφωνοῦμε με τὴν συγκρατημένη συγκίνησή του καὶ ἐκεῖ ἀκόμα πὸν τὰ θέματα εἶναι Διονυσιακὰ (47 Συριανὸ Πανηγύρι 64 Παλιὰ καὶ νέα πόλη), θαυμάζουμε τὴν τεχνική του. Εἶναι ἕνας δάσκαλος πὸν προσφέρει πολλὰ στὴ ζωὴ τῆς πόλης μας.

Τὰ θέματά του ὅμως εἶναι ἀρκετὰ γιὰ

νὰ μᾶς δείξουν αὐτὴ τὴ παλιοκαιρία του ζήση στὰ προβλήματα τῆς τεχνικῆς (τὸ "Ἅγιον Ὅρος γεμίζει σχεδὸν τὴ δουλειά του, κυταγμένο φυσικὰ με ἀκαδημαϊκὸ ἐντελῶς μάτι).

Μιὰ βυζαντινὴ νὰ ποῦμε ζωὴ βγαίνει ἀπὸ τὴ δουλειά, πὸν ἐπιβάλλεται με τὴ σοβαρότητά της δὲ συγκινεῖ ὅμως ἕνα νέο πὸν ἔτυχε νὰ ξέρει πὸσο ἔχουν ξεφύγει ἀπ' αὐτὴ τὴν ζωὴ πολλοὶ εὐρωπαῖοι ζωγράφοι, ἀκόμα καὶ Ἕλληνες. Ἄλλωστε αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ ὁλός τῶν νέων νὰ ἀνανεῶνουν διαρκῶς αὐτὸ πὸν τοὺς δίνουν οἱ δάσκαλοι καὶ οἱ παλαιότεροι. Τοῦ Χρ. Λεφάνη μᾶς ἄρεσαν ἐξαιρετικά οἱ ξυλογραφίες του. Ἐπίσης ἐξαιρετικὸ ἦταν τὸ 16 (Κόρη τῆς Αἰτωλίας) ὅπου δείχνει χαρίσματα σύνθεσης καὶ μᾶς συγκινεῖ γιατί δίνει πολὺ καλὰ τὴν ἀνάταση τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς ἐλληνικῆς φύσης. Ἀπὸ τὰ τοπία του δὲ μένουμε καὶ πολὺ ἐνθουσιασμένοι, ἀλλὰ στὸ σύνολό της ἡ δουλειά του μᾶς ἐπιβάλλεται με τὰ πολλὰ σοβαρὰ στοιχεῖα πὸν περιέχει. Γενικὰ ἡ ἐκθεση τῶν τεσσάρων ἦταν ἕνα γεγονός γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη, πὸν τιμῆθηκε ἀπ' ὅλους ὅπως ἀξίζει. Παρόλο πὸν ἡ ἀποκάλυψη τῆς ἐκθεσης ἦταν τὸ ἔργο τοῦ Βακαλό—τῶν ἄλλων ἦταν καὶ παλιότερα γνωστὴ ἡ δουλειά—ὁ κόσμος ἐνθουσιάστηκε γενικὰ με τὴν ἐκθεση, σχολίασε, ἐνδιαφέρθηκε πὸν πάει νὰ πεῖ πὸς ὅταν τὸν συνηθίσουμε στὸ καλὸ θέαμα καὶ στὴν ἀνώτερη τέχνη, θὰ τὸν ἔχουμε μαζί μας, στὴν ἀρχὴ ἴσως μισοσυνειδητό, ἀλλὰ στὸ τέλος ὁπωσδήποτε δικό μας, λάτρη τῆς ἀνώτερης χαρᾶς τῆς τέχνης.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΒΕΝΙΕΡΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΜΙΧ. ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗ: Τὰ γερμανικὰ γράμματα τοῦ Γιάννη Καμπύση.

ἈΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΡΣ. ΑΘΗΝ. Ἀθήνα. Εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὸ γράμμα σας καὶ χαίρομαστε γιὰ τὴν ἀπήχηση πὸν βρῆκε τὸ περιοδικό μας στοὺς διανοσόμενους κύκλους τῆς Ἀθήνας. Σὰς στείλαμε καὶ τὰ τελευταῖα τεύχη μας στὴ διεύθυνσή σας. Εὐχαρίστως θὰ δεχτοῦμε συνεργασία σας. ΤΑΚ. ΠΑΠ. Κυττάξετε τί ἀπαντοῦμε στὸ συνάδελφο Θ. Γ. Τ. πιὸ πάνω. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς θὰ λέγαμε καὶ γιὰ σὰς. Ἐπειτα ἔχει χάσει καὶ τὴν ἐπικαιρότητά του.

ΓΙΑΝ. ΠΡΩΤ. Καὶ οἱ καινούργιες σας ὑποδείξεις ὀρθές καὶ λαμβάνονται ὑπ' ὄψη. Ἀπ' τὰ ποιήματα πὸν μᾶς στείλατε πήραμε μόνο δυὸ τὸ «Γιατί» καὶ τὸ «Βρόδι ἀπόψε» Κρατοῦμε σὰν καλύτερο τὸ πρῶτο καὶ περιμένουμε νὰ περάσετε μιὰ μέρα νὰ σὰς γνωρίσουμε καὶ προσωπικὰ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ:

ΣΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΤΟΥ Γ. ΣΙΜΕΛΟΓΛΟΥ

ΘΑ ΒΡΗΤΕ:

Φυσικὴ ΧΟΝΔΡΟΥ

Ἀνόργανη Χημεία ΖΕΓΓΕΛΗ

Ἀνόργανη Χημεία Α. ΑΣΚΗΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ὄργανικὴ Χημεία ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΗ ΣΤΟΑ ΜΠΕΖΕΣΤΕΝΙ

Β Κων/νου 25

ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ

ΤΟΥ ἘΕΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ

“ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ..

Στρ. Καλλάρη 3

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

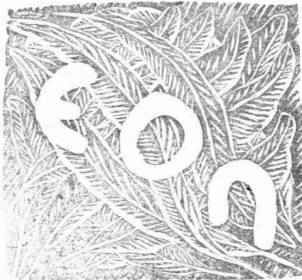
“ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ,,

ΒΑΣ. ΣΟΦΙΑΣ 10

Ἀπ' τις 20 τοῦ Ἰούνη ἀρχίζουν:

- 1) Τμήματα Ὄργανικῆς Χημείας (Γιὰ δευτεροετείς)
- 2) » Ἀνόργανης » (» πρωτοετείς)
- 3) » Φυσικῆς (» »)
- 4) » Μαθηματικῶν (» Πρωτοετῶν, Ἀναλυτικῆς, Διαφορικῶν Ἐξισώσεων Μηχανικῆς)
- 5) Ἰδιαιτέρα τμήματα γιὰ Εἰσαγωγικὲς Εξετάσεις
- 9) Τμήματα γυμνασιακὰ γιὰ ὅλες τις τάξεις

Πληροφορίες καὶ ἐγγραφές κάθε μέρα.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 31
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

GEN. 10 953